

G.M. Poell, hoofd stads-burgerschool van 1831 tot 1881

door Henk L.A. Tillemans

Inleiding

Elke rechtgeaarde Weertenaar kent de naam Ver Straeten (meestal ten onrechte aan elkaar geschreven), oud-hoofd van de 1ste openbare lagere school (van 1881 tot 1919) naar wie deze school in de volksmond werd genoemd en die voortleeft in de 'Verstraetenweg', het verbindingsstraatje tussen de Emmasingel en de Schoolstraat, waar de school was gelegen. Ook Godfried C.M. Egelie wijdt aandacht aan hem in het Weerter Jaarboek van 1994, als hij ingaat op de inzet van Mathijs Ver Straeten voor het behoud van zeldzame planten in het Weerter land.¹

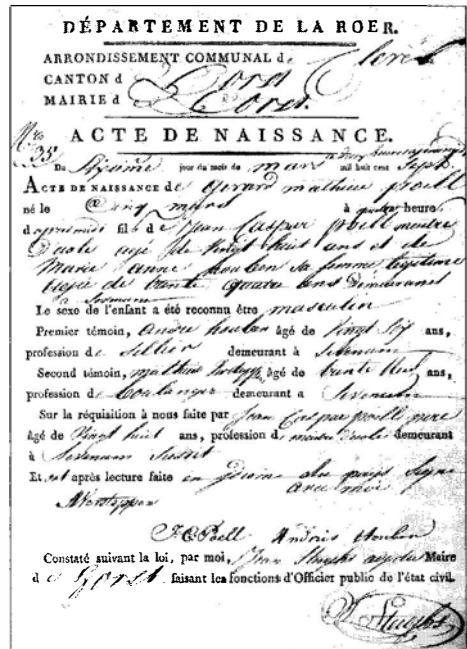
Van de voorganger van deze genaturaliseerde Belg is minder bekend of het moest zijn vanwege zijn boek (waar we later op terugkomen) en daarom krijgt deze Poell aandacht in deze dertiende aflevering van het Weerter Jaarboek.

Gerard Mathieu Poell werd op 5 maart 1807 te Sevenum geboren, dat toen tot de gemeente Horst hoorde. Zijn vader was schoolmeester Jean Caspar en zijn moeder Marie Anne Houben. Waar hij op school ging en zijn opleiding tot onderwijzer volgde hebben we verder niet onderzocht. Wel weten wij dat hij zijn onderwijzersloopbaan in 1826 in Venlo begon.

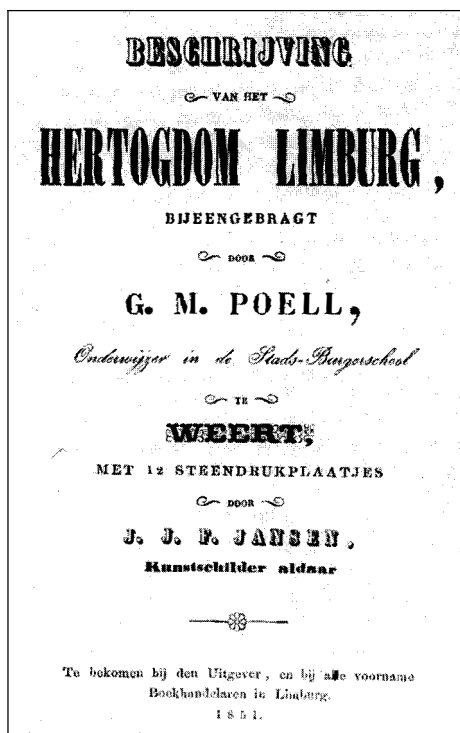
Benoeming

In 1831 kwam Poell in Weert terecht al was dat niet tot ieders tevredenheid. Op 16 juni 1831 namelijk schreef ene H.J. Dupont (schoolopziener?) vanuit Roermond naar de Weerter gemeenteraadsleden die Poell na stemming hadden benoemd, dat dit hem vreemd voorkwam 'want waar concours gehouden wordt, behoort men de werkzaamheden na te zien en hij die het best voldaan heeft benoemd te worden; hierop beroep ik mij'. Dupont suggereert dat Poell een vriendendienst is bewezen: "Men zal evenwel geen regt met voeten treden en hem hetzelfde laten wedervaren, die het verdiend heeft, want menschengrond is toch slechts ijdelheid, en verachtelijk is hij die zichzelf door lage vleierij weet te verkrijgen'. Dit is dus een slechte binnenkomer, maar burgemeester en schepenen schrijven aan Poell dat hem de stadsschoolonderwijzerspost is toegekend en zij verzoeken hem zich direct in Weert te vervoegen 'teneinde met ons over den aanvang van het onderwijs welke geene verdere vertraging lijdt, overeen te komen en van de daar omtrent bestaande en te maken verordeningen kennis te bekomen'.²

Op 8 februari 1832 werd Jan Gevers, onderwijzer op Moesel, aangesteld tot

Geboorteakte.

Titelpagina van het boek uit 1857 over het Hertogdom Limburg.

eerder verschenen werk, namelijk het 'Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden', bijeengebracht door A.J. van der Aa. Voor ons is het interessant te vergelijken wat beide heren over het onderwijs vertellen.

Van der Aa noemt het Bisschoppelijk College, een kostschool voor jonge juffrouwen en zeven lagere scholen. Poell noemt daarenboven een openbare stads-burgerschool verdeeld over twee lokalen die door 280 leerlingen bezocht wordt en geeft als interessante toevoeging dat er 'eene muzikschool' is, onder het beheer der administratie van het muziekgezelschap de Harmonie. Er is voorts een armenschool voor meisjes bij de Zusters Birgittinessen (vanaf 1876 overgenomen door de Zusters Ursulinen). Poell noemt een geheel nieuw, fraai stadsgebouw voor een jongens-armenschool met onderwijzerswoning, 'die thans haren aanvang met 80 leerlingen gemaakt heeft'.

Het initiatief om te komen tot de bouw van een armenschool kwam van het armbestuur dat op 14 april 1846 daartoe een verzoek deed en zelf ieder jaar f75,- uit de armenkas beschikbaar stelde. Op verzoek van het gemeentebestuur kwamen op 15 oktober 1851 enkele Broeders uit Maastricht om die armenschool te beginnen. Zij waren lid van de Congregatie (Zedelijk Lichaam) met de zinspreuk: Sub praesidio Beatae Mariae Virginis sine macula conceptae (van de onbevleete ontvangenis van Maria). Deze latere 2de openbare lagere school is beter bekend onder de naam Broedersschool en omdat er in 1999 een jubileumboek verschijnt bij gelegenheid van het 75-jarig bestaan, gaan we er nu niet verder op in.⁴

De Belgische periode

Omdat Poell te maken kreeg met de Belgische periode (1830-1839), kunnen we er niet omheen hier enkele regels aan te wijden.

ondermeester met de bepaling echter dat deze in alles ondergeschikt zou blijven 'aan den onderwijzer die aan het hoofd der stadsschool is geplaatst'.³ Deze Jan Gevers krijgt van Poell f 70,- en uit de staatskas nog eens f 30,- en dat voor een heel jaar. In 1935 wordt hij aan de school te Leuken benoemd; Hendrik Kneepkens wordt zijn opvolger.

Het onderwijs ten tijde van G.M. Poell
Vlak voordat Poell naar Weert kwam, ging de gemeente in 1829 iets doen aan de betaling van schoolgelden en schoolbehoefte omdat die voor de ouders vaak 'te drukkend' waren, 'zodanig dat meenig burger daar door verhinderd wordt des zelfs kinderen te kunnen zenden'.

Het nieuwe schooltje in het stadhuis wordt in gebruik genomen en het oude, gelegen langs het voormalige kerkhof, richtte men in voor andere, niet nader genoemde doeleinden. Van Poell zelf komen we andere zaken te weten. Hij gaf namelijk in 1857 een boek uit onder de titel 'Beschrijving van het Hertogdom Limburg'.

In zijn voorbericht geeft hij aan dat hij dankbaar gebruik heeft gemaakt van een

De loop der geschiedenis wordt bepaald door oorzaken en gevolgen. Hoofdoorzaken in dit geval waren: de ontevredenheid of ergernis over het verdelen van de bestuursfuncties, de taal en de hooghartigheid van de 'caesboeren', de Noord-Nederlanders, inclusief de koning.

Het gevolg was een opstand op 25 augustus 1830. De onmiddellijke aanleiding was de opvoering van de opera *La Muette de Portici* en daaruit vooral de aria: "L'amour sacré de la Patrie (heilige liefde voor het Vaderland) die de mensen te hoop deed lopen net zoals dat al eerder in Parijs was gebeurd: de bestorming van de Bastille.

Begin november 1830 was het hier afgelopen met het Nederlands gezag en na de val van Venlo - met steun van de burgerij overigens - was heel Limburg, behalve dan Maastricht en directe omgeving, in Belgische handen. Limburg nam deel aan de constitutie van de Belgische Staat. Op 24 september 1830 kwam er een Voorlopig Bewind, *Gouvernement Provisoire*, tot stand, en in Weert trad op 11 december 1830 het nieuwe stadsbestuur in functie.

Wat had dit allemaal voor gevolgen voor het onderwijs? Het Voorlopig Bewind kondigde de onderwijsvrijheid af die kort daarop in de nieuwe Belgische grondwet van 1831 werd vastgelegd. Dit betekende het einde van het overheidsmonopolie inzake onderwijs uit de periode van het Verenigd Koninkrijk. Gemeenten, verenigingen en particulieren kregen naast hun rechten ook hun verantwoordelijkheid over hun instellingen terug en konden daarboven naar eigen goeddunken nieuwe scholen oprichten, wat niet altijd een waarborg vormde voor een gezonde evolutie. Zo schoven gemeenten hun verantwoordelijkheid af, dikwijls wegens gebrek aan financiële middelen. De gemeentewet van 30 maart 1836 versterkte nog de gemeentelijke autonomie. Artikel 90 belastte het college van burgemeester en schepenen uitdrukkelijk met het bestuur en toezicht van de gemeentescholen. De gemeenteraad stelde de leerkrachten en benoemingsvoorwaarden vast.

Voor het vervolg van het verhaal maken we gebruik van het persoonsdossier van Poell dat in het gemeentearchief van Weert wordt bewaard⁹, waaruit we putten om de persoon en het onderwijs nader te bekijken.

Poell stelt zich in het begin bescheiden op en deelt het stedelijk bestuur mee dat hij zich onderwerpt aan de besluiten over vermindering of verandering van salaris. Later geeft hij aan dat, als het gemeentebestuur het in de toekomst nuttig en noodzakelijk acht voor hem nadelige raadsbesluiten te moeten nemen in het belang van de gemeente, hij zich in stille gehoorzaamheid aan het beleid zal onderwerpen.

Al gauw na zijn benoeming groeit het aantal leerlingen danig doordat er steeds meer kinderen van vijf jaar bijkomen: *'te veel om hier te noemen'* schrijft hij aan burgemeester Louis Beerenbroek. De orde wordt hierdoor verstoord en de voortgang gehinderd en hij verzoekt hiertegen maatregelen te treffen zodat voortaan alleen kinderen vanaf zes jaar op zijn school toegelaten zullen worden. In januari 1834 draagt hij de 15-jarige Hendrik Hubert Reijnders voor als ondermeester, te meer daar deze zich als leerling vlijtig heeft geoefend, een goed gedrag vertoont en zich als assistent met onvermoeide ijver op het vak van onderwijs toelegt tot volle tevredenheid van hem - Poell - waardoor hij hem als veelbelovend en met toestemming van de ouders durft aan te bevelen. Om het onderwijs steeds meer te bevorderen wil hij, krachtens een eerdere belofte, de aanliggende kamer bij het schoollokaal trekken om daarin het grootst aantal leerlingen van de laagste klassen onderwijs te geven teneinde de goede orde en de gezegde voortgang van het gehele onderwijs te bevorderen en ware vruchten te kunnen laten dragen.

Ondertussen blijkt dat Poell zijn eerdere bescheidenheid heeft afgelegd, want hij schrijft naar de gouverneur om een salaris van de Staat te verkrijgen. De minister van Buitenlandse Zaken kan dit evenwel niet inwilligen omdat de voordelen die indiener van het rekest reeds geniet, afdoende moeten zijn om hem van voldoende middelen van

bestaan te verzekeren en als dit niet het geval zou zijn, zou de stad Weert het salaris dat hij thans ontvangt ten laste van de gemeentekas kunnen verhogen.

Op 14 mei 1838 trouwt Poell met Dimphia Teresia Princen die op 15 februari 1813 in Weert geboren was. Zij schonk hem acht kinderen, mooi verdeeld: vier jongens en vier meisjes.

Geschillen

In 1839 blijkt dat er geschillen zijn gerezen tussen zijn ondermeesters en kwekelingen en ondanks zijn veelvuldige berispingen en terechtwijzingen, blijken die toch een nadelige invloed te hebben op de schooljeugd. Poell treedt hierover in correspondentie met de burgemeester, tevens president van de commissie van toezicht over het onderwijs in Weert. Als bewijs van hun kinderachtige handelwijze voegt hij een katebelleetje (schot-schrift) bij dat in het geheim geschreven is om iemand te bespotten. De letterlijke, wat kromme tekst luidt: *'Hij gelijkt naar eene zwaluw die ons in de zomer bij blijft maar ons in den winter verlaat; evenzo is hij als hij hem niet kan geraken; ziet hij is bij ons, maar hij is het, pluimstrijker onderwijzers'*.

In 1840 beklagt Poell zich over het gebrekkige lesmateriaal: de leertafels en opgeplakte letters in gebruik als lesmachine zijn vanwege ouderdom (veertien jaar) onbruikbaar geworden en het aantal schoolbanken is ontoereikend. Al eerder heeft hij de heer Schreuder, adviseur belast met de inspectie van het onderwijs in Limburg, als hoogst noodzakelijk voorgesteld het schoollokaal door een gordijn in tweeën te verdelen teneinde het aangename met het nuttige te verenigen.

Op 12 juni 1841 richt hij zich tot president en leden van de stedelijke schoolcommissie te Weert. Hij vraagt tijdig op de hoogte te worden gesteld van het begin van de vakanties, *'opdat goede preparatieve werken geene overhaasting lijden'*. Hij voelt zich echter verplicht hen mede te delen dat door de onvolledige hulp en wisseling van ondermeesters gedurende dat schooljaar de prijsuitdeling voor de lagere klassen gebrekkig is verlopen. Het zou hem bijzonder aangenaam zijn te vernemen of er ook instrumentale muziek ter opluistering van de zang op dit feest zal worden uitgenodigd. *'Wellicht kunnen de heren zich herinneren hoe vooral tijdens de laatste prijsuitreiking de ononderbroken toestroom van mensen het kinderfeest niet alleen ernstig verstoorde, maar zelfs de gewenste uitvoering gedeeltelijk belette'*. Verder wijst hij de heren op het voortdurend gebrek aan volstrekt nodige hulp waardoor hij, met voorkennis van de president, de jongeling Peter Hermans van vijftien jaar, die nog zeven maanden leerling is, als kwekeling heeft moeten aannemen en dat er een tweede ondermeestersplaats vacant is. In september van datzelfde jaar vraagt hij om definitieve aanstelling van J. Driessen, geboortig uit Echt, die tot dan toe als assistent werkte. Daarbovenop vraagt hij een derde assistent, H. Ketelaers, als kwekeling te werk te mogen stellen.

Neringdoende

Op 19 oktober 1849 ontvangen burgemeester en wethouders een brief van Gedeputeerde Staten betreffende de uitvoering van het huishoudelijk schoolreglement. Volgens dit reglement mogen onderwijzers geen ambten en bedieningen bekleden, noch handel of nering uitoefenen noch door iemand van hun huisgenoten laten uitoefenen, zonder daartoe door Gedeputeerde Staten speciaal te zijn gemachtigd. Volgens de schoolopziener houdt Poell een winkel van boeken en kantoor- en schoolbehoeften.

Gedeputeerde Staten wijzen burgemeester en wethouders op het gemelde reglement en zij verwachten ten spoedigste een aanvraag te ontvangen door tussenkomst van burgemeester en wethouders, vergezeld gaande van het advies van de stedelijke raad en de schoolcommissie als die er tenminste is.

In februari 1850 verlenen Gedeputeerde Staten toestemming aan G.M. Poell om onder

het bestuur van zijn (huis)vrouw handel te drijven in boeken, papier, school- en kantoorbehoeften.

Deze machtiging kan te allen tijde worden ingetrokken als mocht blijken dat het onderwijs wordt benadeeld of verwaarloosd.

In 1857 deelt Poell - door verdrietige omstandigheden daartoe gebracht - het gemeentebestuur mee dat hij in 1857 maar één mandaat van f 53,- op zijn tractement van f 212,50 heeft genoten zonder nog te gewagen van het geld dat hij voor prijzen voor de leerlingen heeft voorgeschoten en omdat hij in januari 1858 aanzienlijke betalingen moet verrichten die zijn financiële draagkracht te boven gaan, zo verzoekt hij na rijpelijke overweging dat het bestuur met uitbetaling van het verschuldigde over de brug komt, want het bestuur kan zich wel indenken dat bij een talrijk huisgezin *'voorschotten tevergeefs te denken zijn'*.

Omdat de vacante hulponderwijzersplaats van H. Kneepkens niet aangevuld is en het team zich heeft moeten behelpen met twee leerlingen uit de 1ste hoofdafdeling der 1ste klas, zelfs buiten de gewone tijd, acht hij het niet onbillijk dat hem het tractement over twee maanden ter hand wordt gesteld en de twee jongelingen een erkentelijkheid daarvoor geschonken wordt *'omdat ik voor niets die opoffering ook van hen niet kan vergen en veel minder zal het Bestuur dus van mij willen verlangen dat ik hen nog daarenboven te mijnen koste zal bevredigen'*.

Het blijft sukkelen met het op peil houden van het onderwijzerskorps. Zo vraagt Poell begin jaren zestig gelden van stadswege omdat de ouders van twee kwekelingen hierom hebben gevraagd; zij trekken hun kinderen terug als er geen uitbetaling vóór 1 maart heeft plaatsgevonden. Hij maant tot spoed opdat hij niet al gauw alle hulp moet missen, waardoor hij zich opoffering moet getroosten die zijn gezondheid op den duur, zoals hij meent, zal ondermijnen waardoor zijn vrouw en kinderen bloot worden gesteld aan verlies in de zorg voor de nodige behoeften. *'En wat dan'*. Hij vertrouwt erop dat burgermeester en wethouders het goed voor hebben met het volksonderwijs en daarom de nodige maatregelen zullen treffen.

Teleurgesteld

Op 26 december 1861 spreekt Poell zijn teleurstelling uit bij de raadsleden. Hij heeft namelijk met genoegen vernomen dat de gemeente vanwege het Rijk en de provincie een ruime subsidie van f 2000,- is toegekend. Naar aanleiding hiervan is het jaarsalaris van hulponderwijzer H. Kneepkens met f 100,- vermeerderd. Hij dacht er ook iets bij te krijgen in de mening dat de raad hem gunstig gestemd was na ruim dertig jaar zijn beste krachten aan het onderwijs te hebben gegeven. Hij is pijnlijk teleurgesteld. Hij vraagt wie de eer toekomt daar hij zich vrijmoedig onder ieders oog kan vertonen zonder schaamte. Ere wie ere toekomt. Hij heeft zich altijd lijdzaam opgesteld toen de gemeente krap bij kas zat, maar nu er gunstige termen bestaan door de jaarlijkse subsidie, roept hij welwillendheid en edelmoedige handelwijze jegens hem in. Een lid van de Tweede Kamer en een andere hoofdonderwijzer hebben hun bijzondere tevredenheid over zijn onderwijs uitgesproken, maar het grootste genot van tevredenheid zou toch zijn als het bevoegd gezag zijn verzoek zou inwilligen.

Twee jaar later maakt Poell weer bezwaar tegen zijn jaarlijks inkomen van f 600,- waarmee hij zijn (talrijk) gezin niet kan onderhouden wegens de verdubbeling van de prijzen van levensmiddelen en omdat hij zijn kinderen geen goede burgerlijke opvoeding kan geven. In juli 1865 richt hij zich tot de plaatselijke schoolcommissie. Hij voelt zich verplicht terug te komen op de ontbrekende hulp bij het onderwijs, waardoor hij zich geen raad weet met de aanstaande prijsuitdeling. Het zou te veel tijd vergen om alle grieven op te noemen. Hij vraagt hen te oordelen of het geen gewetensvraag is dat ruim veertig leerlingen sinds 16 mei 'een nietsbeduidend onderwijs' hebben ontvangen.

PROGRAMMA

DER

Feestelijkheden opgedragen aan den WelEd. Heer

G. M. POELL,

bij gelegenheid van zijn gouden jubelfeest als
Hoofdonderwijzer van WEERT,
op Maandag 27 Juni 1881.

1. 's morgens ten 9 ure: Plechtige hoogmis in de parochiale Kerk te WEERT, opgedragen door H. H. Goestelijken-oudleerlingen.
De muzikalis door een oudleering den WelEd. Heer J. SCHAEKEN gescomponeerd, zal door oudleerlingen worden uitgevoerd.
De Jubilaris zal onder begeleiding van muziek door de feest-commissie aan zijne woning worden afgehaald en teruggebracht.
2. ten 10 ure: Bijeenkomst in de Sociëit Avelis van de Autoriteiten, het Dames-Comité, de verschillende corporatiën, de feest-commissie enz. om van daardit in optocht onder het spelen der Fanfares-gezelschappen naar het feestlokaal te gaan, ten einde onder gepaste toespraken de geschenken der oudleerlingen aan te bieden.
De geschenken zullen door eenige Dames-oudleerlingen worden gedragen, terwijl éene den Jubilaris een bouquet zal aanbieden.
3. ten 5 ure namiddag: Concert-Champêtre in den lustuin "ZORGVLIET, welwillend daartoe afgestaan door den WelEd. Heer Ed. JANSSENS, te geven door:

Het Zanggezelschap Cerele S^r. Cecile,
en de Fanfares-gezelschappen.
4. ten 9 ure: Illuminatie van het Schoolgebouw.
5. ten 9 1/2 ure: Prachtig vuurwerk onder afwisseling van muziek. —

De Feestcommissie

M. G. H. Truyens, *Pres.*
Camille Esser, *Thes.*
W. A. Knoepkens, *Secret.*
H. S. Meuwis.
H. P. Vreije.

Jean Meuwis.
Hub. Cofen.
P. J. A. Moens.
Hub. Hermans.
Const. Janssens.

M. M.

Onder dankbetuiging voor Uwe welwillende medewerking noodigen wij UEd. beleefd uit, dit feest met Uwe gewaardeerde tegenwoordigheid te willen vereeren.

Het feestprogramma ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum als hoofd van de 1ste openbare lagere school.

Hij wendt zich derhalve tot de heren van de commissie met de bede hem uit die benarde toestand te redden als het enigszins in hun vermogen ligt. Zij zullen het wel met hem eens zijn te onderschrijven hoe pijnlijk dat is dit te ondervinden voor hem die nu 34 jaar aan het hoofd van de school staat.

Drukkende tijdsomstandigheden

In april 1868 richt Poell zich weer tot de gemeenteraad. Hij stelt de leden in kennis dat zijn salaris in de tegenwoordige drukkende tijdsomstandigheden ontoereikend is, zoals de heren wel moeten toegeven. Aangezien de huidige school meer arbeid voor onderwijzer en leerling vereist, stelt hij voor om ter vermeerdering van zijn inkomen de morgen met een half uur te verlengen in het belang van jeugd en onderwijzer. Hij kan pas in 1874 aanspraak maken op pensioen *'behoudens ziels- of lichaamsgebreken'*, maar in dat geval zou hij geen bestaan meer hebben. Op 28 december 1869 besluit de gemeenteraad zijn jaarwedde met f 100,- te verhogen; de aanhouder wint.

Broederschap van de Nederlandse Leeuw

Op 18 maart 1876 schrijft Poell aan de gemeenteraadsleden en de plaatselijke schoolcommissie. Hij brengt ter kennis dat hij Zijne Majesteit heeft verzocht om bij een eventuele voltrekking van zijn vijftigjarige schooldienst op 1 september (wat blijkt uit de bijgevoegde staat van dienst) hem onder de Broederschap van de Nederlandse Leeuw op te nemen, maar daarvoor heeft hij de medewerking nodig *'van wie ik in de naaste betrekking sta, en welke gij mij wel niet zult onthouden wanneer die van hooger hand U ter beoordeeling zal toegezonden worden'*.

In september 1875 stuurt hij burgemeester en wethouders van Weert een lijst met daarop de schoolboeken die hij van plan is in het nieuwe schooljaar 1875-1876 in gebruik te nemen. Hij hoopt dat ze de leermiddelen via zijn winkel aanschaffen omdat hij zich anders vanwege de gestegen kosten van levensonderhoud in schulden moet steken. Dat ze hem met zijn vijftig schooljaren opzettelijk enig nadeel toebrengen daarvoor is hun karakter te edel *'en zijt gij te dankbaar om de bewezen diensten die ik gedurende ruim 44 jaar aan de jeugd en derhalve aan uw gemeente heb veil gehad'*.

Feestcommissie

Intussen is er een feestcommissie in het leven geroepen die zich op 6 juni 1881 tot de leden van de gemeenteraad richt. De commissieleden delen mee dat zij op de algemene vergadering van oud-leerlingen van Poell zijn gekozen in een feestcommissie met als doel om Poell op 27 juni bij gelegenheid van zijn 50-jarig jubileum als hoofd van de 1ste openbare lagere school *'ten tolk van veelzijdige warme belangstelling alle hulde en waardering aan te bieden'*.

De commissie heeft besloten hem een album aan te bieden waarin alle oud-leerlingen hun naam zetten als blijk van achting. Dit album zal vergezeld worden van een prachtig cadeau waarvoor de oud-leerlingen al een bijdrage hebben geleverd.

Vanwege de vele verdiensten *'vooral in een tijdperk toen ons onderwijs nog in een stadium van kwijning verkeerde en hij vol jeugdigen ijver het onderwijs uit dien toestand ophief'*, wil de commissie de wens uitdrukken dat het gemeentebestuur dit heuglijk en zeldzaam feit niet alleen op waardige wijze zal willen vieren, maar hem tevens ter opluistering van de te houden feestelijkheden een tegemoetkoming uit de gemeentekas wil verlenen. De gemeente geeft gehoor aan deze oproep, want op 1 juli 1881 dankt het dagelijks bestuur van de commissie voor die ondersteuning omdat deze heeft bijgedragen tot het volkomen welslagen *'der door ons beoogde demonstratie'*.

Voorzitter van deze commissie was H. Truyens, secretaris W. Kneepkens en penningmeester Camille Esser.

Het Kanton Weert van 3 juli 1881 wijdde uitgebreid aandacht aan dit jubileum dat in de geschiedenis van het onderwijs wel tot de zeldzaamheden zal behoren. Heel Weert vlagde en liep uit om de man te eren *'wiens talrijke levensjaren onverpoosd aan de opleiding der jeugd zijn gewijd geweest en die zich daardoor meerdere elkander opvolgende geslachten verdienstelijk heeft gemaakt'*.

Samen met zijn familie en talrijke vrienden, liedertafel en fanfares werd de jubilaris vanaf zijn woning naar de kerk begeleid waar drie oud-leerlingen de mis opdroegen. De feestcommissie regelde de optocht waaraan een groot aantal notabelen deelnam, voorafgegaan door meisjes die geschenken droegen op de fraai versierde draagtoestellen. Zo trok men op naar de woning van Poell waar een groot aantal onderwijzers van Weert en buiten Weert aan het vergaderen was in afwachting van de stoet. Door een sierlijke ereboog met daarop toepasselijke opschriften kwam men in *'het eigenaardig opgeschikte schoollokaal'* waar de feesteling menige hartelijke toespraak moest aanhoren en geschenken kreeg aangeboden. De hoofden Lemmens en Van Roij en Th. van Bommel spraken hem toe zowel in proza als in poëzie. Daarna vervolgde men het feest in opperbeste stemming onder het *'lommerig geboomte en bij de zacht murmelende beekjes'*.

Het schoolgebouw was schitterend geïllumineerd en een prachtig vuurwerk verhoogde de feestvreugde, *'waarna het feest zonder de minste stoornis der orde, tot aller voldoening ten einde liep, waarvan velen een genoeglijk aandenken zal bewaard blijven'*.

Ontslag

Na al deze feestelijkheden deelt Poell mede dat hij binnenkort eervol ontslag aan de raad zal vragen dat liefst vóór de prijsuitdeling verleend moet worden, want hij zou niet graag *'van het laatst een mal figuur maken voor het publiek tegenover het prestige van vorige jaren'*. Hij vraagt daarom of de onderwijzers zelf de verdiende prijzen ter hand kunnen stellen, of anders geen prijsuitdeling te houden.

Op 25 oktober 1881 betuigt Poell de gemeenteraadsleden zijn dank voor het hem verleende eervolle ontslag en vooral voor de daarbij bewezen dankbetuiging. Het eervol ontslag ging in op 1 november 1881.

Patent

Het laatste schrijven van Poell aan het gemeentebestuur dateert van 15 juli 1882. Hij betuigt alsnog zijn hartelijke dank voor de gunst hem bewezen door hem op een zeer voordelige voorwaarde de waarneming als hoofd op te dragen. Hij deelt mee dat hij patent heeft genomen als boekhandelaar waardoor hij vrijhandelend kan optreden en hij alle boekwerken, papieren, kantoorbehoeften en wat dies meer zij en waar ook uitgegeven, te allen tijde kan laten komen en bezorgen, zelfs *'doordien ik met alle boekhandelaren in Nederland, zelfs daarbuiten in betrekking sta en alzoo nimmer vergeefsche aanvragen te dien op zich te zullen gedaan worden'*.

Overlijden

Poell heeft nog enkele jaren van zijn pensioen kunnen genieten. Hij overleed op 1

ADVERTENTIE

†
† †

Heden overleed onze dierbare Vader
en Behuwdvader,

DE HEER

Gerardus Matthieu Poell

in den 'ouderdom van bijna 81 jaren,
tijdig voorzien van de genademiddelen on-
zer Moeder de H. Kerk.

WEERT, 1 December 1887.

UIT ALLER NAAM
J. H. POELL

Overlijdensadvertentie.

Bidprentje.

Noten

1. EGELIE, GODFRIED C.M. Zomerschroeforchis, biesvaren en andere buitenissigheden. De inzet van Mathijs Ver Streaten voor het behoud van zeldzame planten in het Weertse land, in: Weert in woord en beeld. Jaarboek voor Weert 1994, 27-48.
2. Gemeentearchief Weert (GAW). Nieuw-Archief der gemeente Weert (NAW), inv.nr. 73.
3. GAW, NAW, inv.nr. 7.
4. Zie over de 'Verstraetenschool': HENK TILLEMANS. De verschillende locaties van de eerste openbare school voor gewoon lager onderwijs in Weert, in: Weert in woord en beeld. Jaarboek voor Weert 1990-'91, 54-62.
5. GAW, NAW, inv.nr. 1718.

december 1887 op tachtigjarige leeftijd. De begrafenis was op 3 december. De stoet bestond uit de kinderen van de stadsschool, twee muziekkorpsen, de geestelijkheid, de lijkhist, de onderwijzers van de naburige gehuchten en gemeenten, de schoolopziener, familie, vrienden en kennissen en belangstellenden.

'Toen het lijk ten grave was gelaten, hieven de kinderen der stadsschool een treurzang aan waarna de heer Ver Straeten, hoofd der Stadsschool de lijkrede uitsprak ...'

Ver Straeten ging in op het feit dat Poell veel leerlingen had zien opgroeien die later gewichtige ambten en waardigheden bekleedden zoals de bisschop van Roermond, J.A. Paredis die tenslotte sprak: *'Slaap zacht, Mijnheer Poell! Aan de andere zijde van het graf ziet Gij Uwe Gade en kinderen, Uwe leerlingen en vrienden terug. In den eeuwigheid vinden wij elkander weder. Vaarwel eerbiedwaardige grijsaard, vaar eeuwig wel'*. J. Poell ten slotte bedankte uit aller naam.